

Από την Αγύρτα, ως το Αγγριδάκι και την Παναγία των Καθάρων

/ [Γενικά Θέματα](#)

Ο Αλέξανδρος Μασσαβέτας έχει κυκλοφορήσει δύο από τα καλύτερα βιβλία, με λεπτομέρεια και μελέτη σε βάθος, αναφοράς στους «απέναντι»- έρευνα σε ό,τι πιο οικείο, αλλότερο, βαθύ και συγκινησιακό στην ουσία του (συνδυασμένο και με τη μνήμη των αφηγήσεων του πεζοδρομίου, την εξιδανικευμένη και «ιδανική», μα όχι πραγματική), σαν το ψιλόβροχο που μπαίνει αργά- αργά στις εσοχές μιας παλιάς λαμαρίνας: «Κωνσταντινούπολη- η πόλη των απόντων» και «Μικρά Ασία- το παλίμψηστο της μνήμης» (εκδόσεις Πατάκης).

Τα Θεοδοσιανά τείχη, το Eminonu, η Περαία -ή, στην ευρύτερα γνωστή του έκφραση «Πέραν» και «Νέα πόλη των Οθωμανών»-, οι Βλαχέρνες, η Παμμακάριστος και η «Μικρή Τεχεράνη», οι λησμονημένοι Ευρωπαίοι κοσμοπολίτες του Λεβάντε, ο οικουμενισμός, απαρίθμηση σε ονόματα, σχήματα και έρωτες (σπασμοί που μετακινούσαν άντρες και γυναίκες στα έγκατα της Ιστορίας εν αγνοία τους, αντίδοτα στον χαμό), αναπαριστούν πολίτες και μέρη που αποκολλήθηκαν, εδώ και χρόνια πια, από το «πάλι με χρόνια με καιρούς...»- άρα αυθεντικό και τίμιο. Ίδιες ιστορίες στην Πόλη, ίδιες και στην κατεχόμενη Κύπρο,

με άλλα (Ιστορικά) ονόματα- σαν γλωσσάρι.

Κατανοώ απολύτως τη συμπάθεια μερικών αλλόθρησκων γειτόνων σε κάποιο κομμάτι (κομμάτι και δικό μας, παρόμοια εθνικό) που γοητεύεται ακόμη από δεσμούς που έγιναν πάθη, πάθη αγάπης και μίσους, μίσους που λαξεύεται ακόμη σε πέτρες για να πεταχτεί στις θάλασσές μας- θάλασσες ίδιες. Μια μοιραία χώρα που, όσο κι αν θα 'θελες ενίοτε να μην είχε υπάρξει ποτέ- στη σχιζοφρένεια των εγκαινίων φαραωνικών έργων που συνεχίζονται, και παρά τον πληθωρισμό της χώρας, που προσπαθεί να «σκεπάσει» δολοφονίες και έγκλειστους, δέσμιους της δημοκρατίας μέσα σε απομακρυσμένες φυλακές υψίστης ασφαλείας, αλλά και την «περίθαλψη» κατατρεγμένων ξένων με κλεμμένα λεφτά-, τα ίχνη θα μεταφέρουν πάντοτε ομοιότητες αδιάψευστες, γλυκόξινες, ολόπικρες, μα και διαπιστωμένες- σαν απελπισμένα αγκαλιάσματα σε ένα «τέλος» που δεν θα συμβεί ποτέ, παρά τα όσα υπομείναμε, «στον τράχηλο» και «στον ζυγό», σε χείρια που ποτέ κανείς δεν πρόκειται να κουμαντάρει.

«Σε ολόκληρη την Πόλη δύο είναι τα σημεία των καιρών: Το πλήθος από ισλαμικές μαντίλες και οι γερανοί. Παντού χτίζονται τζαμιά και εμπορικά κέντρα, τα δύο είδη οικοδομών που έχουν ταυτιστεί με τα χρόνια μονοκρατορίας ορισμένων», γράφει ο Μασσαβέτας. Όπου αντί για «Πόλη», βάλτε «κατεχόμενη Κύπρος».

Τα δικά μου ταξίδια στα κατεχόμενα του απέναντί μας τόπου, σε κάτι μικρά χωριουδάκια με ονόματα που δεν είχα ξανακούσει- συνήθως πλάι σε μεγαλύτερα χωριά ή κοντά στην Κερύνεια με τα νέα mall και τα γιούχα-, ύστερα από 2-3 κουβέντες σε σπαστά αγγλικά και google translate, αν η ανοιχτοσύνη είναι τόσο ειλικρινής όσο και το μέγεθος ορισμένων που εμπνέονται ακόμα από την παγκοσμιότητα πνεύματος πεθαμένων πολιτικών του 20ου αιώνα, σε κάνει να αναρωτηθείς, στο όνομα της λαϊκότητας των ανθρώπων, ανθρώπων φτωχών, φιλήσυχων και φιλειρηνικών συνήθως εν πρώτοις, με ποιου την αδικία και το μέρος της Ιστορίας να πρωτοσυγκλονιστείς, ποιος είναι τελικά ο σαλταρισμένος, ποιος ο πολυμήχανος και ποιος ο πιο αμάσητος στα παχιά λόγια.

Εκεί που κάθεσαι, στο δροσερό από το αεράκι παγκάκι, στον παλιό δρόμο διαμέσου του Πενταδαχτύλου λίγο έξω από τον Λάρνακα της Λαπήθου και περνώντας από το ληλατημένο νεκροταφείο του χωριού στο οποίο βόσκουν ανενόχλητα πρόβατα πια με τους Τούρκους, λίγο πιο πάνω, να απολαμβάνουν το κυριακάτικο τους πικ νικ, μέχρι τη Βασιλεία των μεγάλων μαχών και πολλών δολοφονημένων του 1974, και κοιτώντας αυτή τη μαγική απaráμιλλης ομορφιάς θέα ανάμεσα στα πεύκα, αναρωτιέσαι πόσα βήματα κουλτούρας να 'χουν μείνει ακόμη κοινά, στον παραλιακό δρόμο μέχρι τον Καραβά; Πολλά ή κανένα (πια);

Την προηγούμενη Κυριακή, μπαίνοντας μόλις στην επαρχία Κερύνειας, έστριψα στα αριστερά του νέου δρόμου προς την Αγύρτα- εκεί όπου ξεκινούσε ο άλλοτε θύλακας φανατικών, του Αγίου Ιλαρίωνα συμπεριμβανομένου-, με εικόνες από κομβί να συνοδεύουν τους ελληνοκύπριους, από το Κιόνελλι των μισαλλόδοξων ως την πόλη του Πράξανδρου, κι ύστερα, συνεχίζοντας τον φιδίσιο δρόμο, πέρασα από κάτι μικρά αμιγώς τουρκοκυπριακά χωριά για τα οποία δεν είχα ακούσει ποτέ μου: Κιομουρτζιού, Κρηνί, Πιλέρι, Φώττα.

Στη Φώττα (πάντα Dagyoju την έλεγαν οι ντόπιοι, αρνούμενοι την ελληνική ονομασία, ιδίως μετά το 1963), στην οποία μπαίνεις παρακάμπτοντας τον αγροτικό δρόμο που οδηγεί στον Άγιο Ερμόλαο, οι χωρικοί των καφενείων κοίταξαν περίεργα τις πινακίδες του αυτοκινήτου μου και σηκώθηκαν από τις τόνενες καρέκλες τους- ένας μου κούνησε το χέρι, μα δεν κατέβηκα, αποφεύγοντας την καλή ή κακή τους πρόθεση στον «γιουνάν» που ξαφνικά βρέθηκε στα μέρη τους, τις περιττές κουβέντες που ποτέ δεν ξέρεις πώς μπορεί να καταλήξουν.

Κι έφτασα διαμέσου του Σύσκληπου στο Αγριδάκι, που θέα όμοια από αυτό το

χωριό, στο μεγαλύτερό του ύψος, σπάνια αντικρίζεις στον νότο του νησιού: Από πάνω το βουνό ως μεγαθήριο με πέτρες έτοιμες να σκάσουν στα κεραμίδια συνθλίβοντάς τα «ενοχλητικά» μπετά κι από κάτω ο αχανής κάμπος των χωριών της επαρχίας Λευκωσίας μέχρι που η ματιά ν' αγγίζει τις πρώτες ψηλές πολυκατοικίες της Λευκωσίας και λίγο από το Τρόδος στο βάθος (μια χαψιά όλη η Κύπρος).

Οι πόρτες της εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους ανοιχτές - ένα παιδί έπαιζε σε κάποιο υποτυπώδες πάρκο στο πλάι (εκεί όπου, όπως μου «περιέγραφε» το google maps κάποτε πρέπει να υπήρχε δημοτικό σχολείο, τουρκικό πλέον, αλλά εγκαταλελειμμένο ξανά, λόγω αστυφιλίας μάλλον). Μια αποθήκη σιτηρών πια η μεγάλη εκκλησία, περιττώματα στο πάτωμα, συνθήματα στους τοίχους με τουρκικές λέξεις, μα- ευτυχώς- οι σχηματισμένοι σταυροί στους τοίχους στη θέση τους όπως και η επιγραφή των θυρανοιξίων: «Επί π. Μητροπολίτου Κυρηνείας κ. Μακαρίου, δαπάναις Χατζηνικολάου και Χατζηπαρασκευής, την 10ην Φεβρουαρίου 1921».

Έβαλα το σταυρό μου τρεις φορές σε αυτό το τσαλαπατημένο αχούρι της πίστης, και βγήκα- οδήγησα μέχρι το ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας των Καθάρων, δέκα λεπτά δρόμος, λίγο έξω από τον Λάρνακα της Λαπήθου. Από έναν χωματόδρομο, το μοναστήρι φαινόταν αναστηλωμένο- ευτυχώς, κλειδωμένο και προστατευμένο από τα φανατικά ξεσπάσματα- μα όχι και τα κελιά των μονάχων που χρησιμεύουν πλέον ως νεκροταφεία μεγάλων ζώων και περιστερώνες, δίπλα -

βρωμιά παντού.

Αλλά η θέα από τα άλλοτε μεγάλα παράθυρα των μοναχών- τι θέα! Τόση παροντική ομορφιά σε ένα τόσο δυσειδές και βιασμένο- σωματικά και ψυχικά- παρελθόν, τόση μαγεία τοπίου στην απομάγευση μιας πραγματικότητας που προηγήθηκε, 50 Σεπτέμβρηδες πιο πριν, όταν τα ουρλιαχτά μιας γριάς που είχε ξεμείνει στο χωριό της ακούγονταν ως την Καμπυλή από τον άγριο βιασμό της από φανατικούς νεόΤουρκους.

Οι δρόμοι των κατεχομένων είναι δρόμοι με παρθένα ομορφιά, ανέγγιχτοι οι περισσότεροι- εκτός από τα μεγάλα αστικά κέντρα κεφαλοχωριών που έγιναν πόλεις ή μεγάλων πόλεων που παρέμειναν αστικά κέντρα- πλημμυρισμένοι από τη γοητεία της φύσης που ανασταίνεται και δυναμώνει όσο μένει απείραχτη - από αδιαφορία, κυρίως, όχι οικολογική συνείδηση προφανώς. Μα είναι οι ίδιοι δρόμοι, δρόμοι που αντί από νερό στα κυπαρίσσια έτρεξε αίμα για να ποτιστούν και αντί για κοπριά, κόκαλα σημερινών αγνοουμένων θέριεψαν τους θάμνους γύρω από τα

δέντρα, φωνές γυναικών και σώματα μωρών που πετιούνταν στον αέρα προτού ακουστεί το «μπαμ» του μπρεν και γίνει κόλαση επί της γης του παραδείσου.

Δυο αντιτιθέμενες όψεις στον ίδιο τόπο, εκεί που η οπτική της πραγματικής αντιπαλεύει αντιμαχόμενη τη σκληρή μας μνήμη- με νικητή, κανέναν.

xatzigeorgiou@yahoo.com

philenews.com